

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан факультету
педагогіки і психології
_____ Т.О. Олефіренко

«08» вересня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

освітнього ступеня бакалавр

галузі знань 01 освіта

спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом: ПП 210

Київ – 2021 р.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол №10.

Розробники: Цветкова Г.Г. , доктор педагогічних наук, доцент завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти
“30” серпня 2021 року протокол № 1

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I.Опис навчальної дисципліни Основи наукових досліджень

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <u>01 «Освіта»</u>	Кількість кредитів – 3		<p>Методи навчання</p> <p>Словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка структурно-логічних схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування першоджерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць.</p> <p><i>Методи та форми дистанційного навчання:</i> система Moodle НПУ імені М.П. Драгоманова https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=1600 інтернет- конференція Cooogle Meet.</p>
Спеціальність 12 дошкільна освіта	Загальна кількість годин -		
	Денна 120	Заочна 90	
Освітній рівень бакалавр	Лекції		
	24	6	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Статус дисципліни Нормативна	24	6	<p>Форми поточного контролю – усне опитування студентів, виконання тестових та практичних завдань на практичних заняттях, перевірка завдань для самостійної роботи.</p> <p>Модульний контроль – письмова модульна контрольна робота.</p>
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2ий	Лабораторні заняття:		
	3	-	
Семестр 3 –ий (денне); 2,3- ий (заочне)	69	108	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження(год.) -аудиторне: 3год -самостійна робота	60	82	<p>Форма підсумкового контролю 3</p>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	30: 60	8:82	

Передумови навчання: філософія; педагогіка; педагогіка дошкільна; психологія.			Залік (письмовий)
--	--	--	------------------------------

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить:
для денної форми навчання - 30:60

Професійна діяльність вимагає від фахівців вмінь вирішувати принципово нові завдання, у тій чи іншій формі проводити дослідження і творчо використовувати досягнення науки та вдосконалювати свою кваліфікацію. Зміст дисципліни сприяє посиленню методологічної спрямованості навчального процесу у ВНЗ, формуванню наукового світогляду у бакалаврів, що є однією з умов підвищення якості їх підготовки. Це істотно наближує дисципліну до практичної сторони навчального і наукового процесу.

Предметом вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» є вивчення теоретичних та практичних основ науково-дослідницької роботи у стінах ВНЗ, з урахуванням різноманітних видів виконуваних робіт – від курсової до бакалаврської роботи, розвиток творчого мислення, дослідницьких навичок, наукової інтуїції, творчий підхід до сприйняття знань.

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи наукових досліджень» має тісні зв'язки з методологією педагогіки, дисциплінами психологічного циклу, філософією освіти, загальною педагогікою, акмеологією, аксіологією, історією педагогіки, педагогічною майстерністю, методами математичної статистики

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є: ознайомлення студентів з основами науково-дослідницької діяльності й знанням методології, теорій, методів, технологій досліджень у галузі дошкільної педагогіки, психології, фахових методик, з метою засвоєння ними теоретичного підґрунтя для написання наукових робіт, активного залучення до науково-дослідницької діяльності, оволодіння навичками дослідження під час написання рефератів, курсових, бакалаврських робіт.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» є:

- Залучати студентів до науково-дослідної роботи, вчити здобувати теоретичних та практичних знань та вміння з відповідних галузей педагогічної теорії та практики, формувати навички застосування цих знань під час вирішення конкретних науково-педагогічних завдань;
- Розвивати навички самостійної науково-дослідної роботи і оволодіння методами наукових досліджень;
- Сприяти набуттю досвіду аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень та їх прилюдного захисту;
- Удосконалювати особистісно-професійні знання та вміння.

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують

№	Результати навчання	Компетентності
1.	ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

	ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	
2.	ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
3	ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.	КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної програми відводиться 5 кредити ЄКТС 150 годин.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль1.												
Тема 1. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.	12	4	4	1		9						
Тема 2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.	8	4	4			9						
Тема 3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці	10	4	4			9						
Усього годин за	42	12	12	1		45						

модулем 1												
Модуль 2												
Змістовний модуль 2.												
Тема 1. Методи науково-педагогічного дослідження	10	4	4			6						
Тема 2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях	12	2	2	2		6						
Тема 3. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи.	10	2	2			6						
Тема 4. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці	10	4	4			6						
Разом за змістовим модулем 2	48	12	12			24						
РАЗОМ	120	24	24	3		69						

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т. ч. лекцій
1.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	42	24
1.1.	Тема 1. 1. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.	6	2
1.2.	Загальні відомості по науку і науково-дослідницьку діяльність. Наука як система знань. Буденне і наукове знання та досвід. Наука як специфічна форма людської діяльності. Основні ознаки науки. Відмінність буденного та наукового знання. Педагогіка як нормативна та варіативна наука. Організація наукового дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях. Види науково-педагогічних досліджень. Специфічна і важлива ознака наукового дослідження - творчий характер. Науково-педагогічне дослідження як особлива форма процесу пізнання педагогічної дійсності, систематичне цілеспрямоване вивчення її явищ і процесів, в якому використовуються засоби і методи науки і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт. Головна мета педагогічного дослідження як відкриття об'єктивних закономірностей навчання, виховання і розвитку особистості, свідоме і цілеспрямоване застосування вже відомих законів у практиці навчально-		

	<p>виховної роботи. Розподіл сучасної педагогічної науки наукових досліджень на наступні види: фундаментальні, прикладні, розробки. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 3;4; 6.</i> <i>Допоміжні:5</i></p> <p>Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях. Основні принципи організації науково-педагогічного дослідження: діяльнісного підходу, особистісного підходу, цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексного використання методів дослідження, об'єктивності, історизму та ін. Роль особистості науковця у проведенні дослідження. Особистісний фактор у науковому дослідженні. Вимоги до науковця. Методологічна культура сучасного дослідника. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 11; 12.</i> <i>Допоміжні: 13, інтернет-ресурси</i></p> <p>Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці. Науково-педагогічне дослідження як особлива форма процесу пізнання педагогічної дійсності, систематичне цілеспрямоване вивчення її явищ і процесів, в якому використовуються засоби і методи науки і яке завершується формулюванням знання про досліджуваний об'єкт. Головна мета педагогічного дослідження - відкриття об'єктивних закономірностей навчання, виховання і розвитку особистості, свідоме і цілеспрямоване застосування вже відомих законів.</p> <p>Вибір проблеми та визначення етапів, теми педагогічного дослідження. Вимоги до формулювання теми дослідження. Актуальність дослідження. Обґрунтування актуальності дослідження.</p> <p>Основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення. Основні етапи педагогічного дослідження.</p> <p>Основні етапи науково-педагогічного дослідження. I етап включає загальне ознайомлення з проблемою дослідження, обґрунтування її актуальності, рівня розробленості;</p> <p>II етап – визначення об'єкта, предмета, теми дослідження; формулювання загальної та проміжної мети дослідження, співвіднесення з метою завдань.</p> <p>III етап передбачає побудову гіпотези дослідження – теоретичної конструкції, справедливості якої слід довести. <i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 11-14.</i> <i>Допоміжні:14-16.</i></p>	8	
2. 2.1.	<p>ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</p> <p>Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження. Поняття про методи дослідження в педагогіці. Класифікація методів педагогічного дослідження. Принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження. Загальнонаукові методи (аналіз та синтез,</p>	48	
		10	2

<p>2.2.</p>	<p>дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.). Соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Аналіз літератури за проблемою. Технологія контент-аналізу. Метод теоретичного моделювання. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позички дослідника у спостереженні. Лонгітюдне, ретроспективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження. Педагогічний експеримент. Типологія педагогічних експериментів</p> <p>Педагогічна прогностика. Прогностичні методи в педагогічних дослідженнях. Категоріальний апарат педагогічної прогностики. Методи педагогічної прогностики.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 18, 19</i> <i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p> <p>Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях. Педагогічне вимірювання та оцінка результатів в педагогічних дослідженнях. Статистичні методи в педагогіці. Метод ресстрації. Метод рангової оцінки. Шкалування. Види шкал. Середні величини показників експериментального дослідження у педагогіці. Медіана. Мода. Дисперсія. Методи математичної статистики. t-критерій Стьюдента. Кореляційний аналіз. Факторний аналіз. Способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма. Рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 1;20;21.</i> <i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p> <p>Тема 2.3. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи. <i>Курсова робота як самостійна робота дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної педагогічної, психологічної або методичної проблем.</i></p> <p>Специфіка курсової роботи з психології дитячої, дошкільної педагогіки та методик дошкільної; відповідність тематики конкретним завданням професійної підготовки у галузі дошкільної освіти; практичне значення для застосування у роботі майбутнього фахівця у вигляді пропозицій з удосконалення навчально-виховного процесу. Врахування в тематиці курсової роботи напрями й проблематику сучасних наукових досліджень у галузі дошкільної педагогіки. Тема курсової роботи з дошкільної педагогіки чи методик дошкільної освіти має чітко встановлювати вікові межі дітей дошкільного віку, що досліджуються; враховувати психолого-педагогічні особливості та психофізіологічні можливості дітей у цих вікових межах; враховувати програмові вимоги базових документів дошкільної освіти.</p> <p>Тема 2.4. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. Права та обов'язки дослідника. Поняття авторського права. Зміст та</p>	<p>12</p> <p>10</p> <p>10</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
-------------	---	-------------------------------	----------------------------

	<p>види авторського права. <u>Спецзнак</u> охорони авторського права, який вміщується на кожному примірнику твору і складається з трьох частин. <u>Майнові права авторів</u>. Закон надає автору чи іншій особі, що має авторське право, виключне право дозволяти або забороняти. Поняття академічного плагіату та його різновиди</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> <i>Основні: 9-13</i> <i>Допоміжні: інтернет-ресурси</i></p>		
--	---	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЮ 1

Семінарське заняття 1.1. (виконується після вивчення теми 1.1. Змістовного модулю 1)

Тема. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.

Мета: скласти цілісне уявлення про роль науки у розвитку суспільства, розкрити специфіку методології педагогічних досліджень відповідно до феномену педагогіки та педагогічної науки, розкрити ключові поняття: функції педагогіки, специфіка основних видів науково-педагогічного дослідження

Ключові слова: знання, досвід, наука, функції науки, наукове знання, відмінність буденного та наукового знання., науковець, пізнання педагогічної дійсності, вид наукового дослідження.

Основні питання

1. Наука як система знань. Буденне і наукове знання та досвід.
2. Педагогіка як нормативна та варіативна наука. Організація наукового дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях
3. Види науково-педагогічних досліджень.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

Семінарське заняття 1.2 (виконується після вивчення теми 1.2 Змістовного модулю 1)

Тема. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях

Мета: скласти цілісне уявлення про принципи організації науково-педагогічного дослідження, визначити специфіку поняття „дослідницький підхід в науково-педагогічному дослідженні”, розкрити специфіку провідних дослідницьких підходів у педагогіці, обґрунтувати роль особистості науковця у науково-педагогічній роботі.

Ключові слова: принцип організації педагогічного дослідження, дослідницький підхід, система, системний підхід, синергетика, синергетичний підхід, культурологічний підхід, особистісно орієнтований підхід, діяльнісний підхід, науковець.

Основні питання

1. Принципи організації наукового педагогічного дослідження.
2. Дослідницький підхід. Основні дослідницькі підходи у науково-педагогічних дослідженнях.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 5; 6; 7;

Допоміжні: 13;14;15.

Семінарське заняття 1.3 (виконується після вивчення теми 1.2 Змістовного модулю 1)

Тема. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці

Мета: розкрити систему методологічних характеристик науково-педагогічного дослідження, скласти цілісне уявлення про кожну з них, створити підґрунтя для розробки методологічного та методичного апарату власного магістерського дослідження, визначити основні етапи науково-педагогічного дослідження.

Ключові слова: педагогічне дослідження, проблема дослідження, тема дослідження, актуальність дослідження, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза дослідження, види гіпотези, верифікація, наукова новизна, практичне значення

Основні питання

1. Основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення.
2. Основні етапи педагогічного дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Семінарське заняття 2.1 (виконується після вивчення теми 2.1 Змістовного модулю 2)

Тема: Методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичні методи дослідження

Мета: скласти систематизоване уявлення про сукупність методів науково-педагогічного дослідження, про особливості кожного методу відповідно до специфіки педагогічного дослідження, набути знання про вибір методів дослідження, адекватних цілям та завданням педагогічного дослідження.

Ключові слова: метод, методи педагогічного дослідження, аналіз, синтез, класифікація, індукція, дедукція, моделювання, види моделей, аналіз літератури, спостереження, види спостереження, лонгітюдне спостереження, анкетування, бесіда, тестування, контент-аналіз, експертиза, респонденти, експеримент, види експерименту, констатувальний експеримент, формувальний експеримент, вибірка, репрезентативність, педагогічна прогностика, метод екстраполяції,

Основні питання

1. Поняття про методи дослідження в педагогіці. Класифікація методів педагогічного дослідження. Принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження.
2. Загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.). Соціально-психологічні та соціологічні методи дослідження.
3. Теоретичні методи в педагогічному дослідженні. Аналіз літератури за проблемою.

Технологія контент-аналізу. Метод теоретичного моделювання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

Семінарське заняття 2.2 (виконується після вивчення теми 2.1. Змістовного модулю 2)

Тема: Методи науково-педагогічного дослідження. Емпіричні методи дослідження

Мета: скласти систематизоване уявлення про особливості емпіричних методів науково-педагогічного дослідження.

Ключові слова: метод, методи педагогічного дослідження, спостереження, види спостереження, лонгітюдне спостереження, анкетування, бесіда, тестування, експертиза, респонденти, експеримент, види експерименту, констатувальний експеримент, формувальний експеримент, вибірка, репрезентативність, педагогічна прогностика.

Основні питання

1. Емпіричні методи наукового педагогічного дослідження.
2. Спостереження. Види спостереження як методу педагогічного дослідження. Позиції дослідника у спостереженні. Лонгітюдне, ретроспективне спостереження. Форми фіксації результатів спостереження.
3. Методи опитування в педагогіці. Бесіда. Анкетування (види, вимоги). Інтерв'ю.
4. Тестування як метод наукового педагогічного дослідження.
5. Педагогічний експеримент. Типологія педагогічних експериментів

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

Семінарське заняття 2.3. Тема. Дослідницька спрямованість курсової роботи з психолого-педагогічних дисциплін.

Мета: створити інформаційне забезпечення для чіткого планування та виконання курсової роботи відповідно до спеціальності балкравської підготовки, сприяти уникненню недоліків в оформленні тексту курсової роботи, вдосконалити навички систематизації наукового матеріалу та оформлення результатів дослідницького пошуку, підготувати студентів до публічного захисту наукової роботи.

Ключові слова: бакалавр, курсова робота, науковий стиль, цитата, мовленнєві кліше, етика науковця, плагіат, компіляція, рецензія.

Основні питання

1. Курсова робота як кваліфікаційна робота.
2. Загальні вимоги до структури курсової роботи.
3. Публічний захист наукової роботи.
4. Стилїстика наукового тексту.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

Семінарське заняття 2.4. Тема. Етика педагога-дослідника.

Мета: створити уявлення про образ педагога-дослідника, розкрити роль особистості науковця у проведенні дослідження, схарактеризувати етику науковця, сприяти виправленню недоліків у власній особистості та професійній підготовці, стимулювати до особистісного та професійного самовдосконалення, підготувати магістрантів до майбутньої наукової роботи.

Ключові слова: магістр, науковець, педагог-дослідник, експериментатор, етика науковця.

Основні питання

1. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.
2. Вимоги до особистості педагога-дослідника.
3. Професіоналізм педагога-експериментатора.
4. Етика науковця-дослідника.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1; 2; 3;

Допоміжні: 9;10.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. 1. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.

Зміст завдань самостійної роботи за модулем 1.

Питання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте науку як систему знань.
2. Назвіть види науково-педагогічних досліджень.
3. Проаналізуйте нормативно-правову базу організації науково-дослідної роботи в Україні.
4. Схарактеризуйте права та обов'язки наукового працівника.

Підготувати інформацію з історії експериментальних досліджень (форма - доповіді, реферати, відео- і аудіопрезентації).

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 2; 8; 10.

Допоміжні: 20.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначте основні принципи організації науково-педагогічного дослідження (діяльнісного підходу, особистісного підходу, цілісного вивчення педагогічного явища чи процесу, комплексного використання методів дослідження, об'єктивності, історизму та ін.
2. Розкрийте роль особистості науковця у проведенні дослідження.

Підготувати інформацію про творчі пошуки у галузі сучасних наукових досліджень (у формі доповідей, рефератів, відео- і аудіопрезентацій).

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 10; 11; 12.

Допоміжні: 30.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці.

Питання для самостійної роботи:

1. Надайте основні характеристики педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, предмет, мета, завдання, гіпотеза, наукова новизна, практичне значення.
2. Означте методологічні принципи проведення науково-педагогічного дослідження.

Представити у вигляді презентації вступ своєї курсової роботи.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 9-13.

Допоміжні: 9;10.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження.

Питання для самостійної роботи:

1. Визначте поняття «методи дослідження» в педагогіці.
2. Представте класифікацію методів педагогічного дослідження.
3. Розкрийте принципи вибору методів науково-педагогічного дослідження.
4. Схарактеризуйте загальнонаукові методи (аналіз та синтез, дедукція та індукція, класифікація, абстрагування, ідеалізація та ін.).

Складіть рецензію на статтю за посиланням [http://www.tananyeva.com/single-post/2016/05/17/Десять-компетенций-которые-будут-востребованы-в-2020-](http://www.tananyeva.com/single-post/2016/05/17/Десять-компетенций-которые-будут-востребованы-в-2020-году)

[году](#)Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1-5.

Допоміжні: 17-20.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях.

Питання для самостійної роботи:

1. В чому сутність педагогічного вимірювання та оцінки результатів в педагогічних дослідженнях.
2. Визначте способи презентації експериментального матеріалу педагогічного дослідження. Таблиця. Графік. Діаграма.
3. Надайте рекомендації щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.
4. Яким чином формулюються висновки проведеного експерименту.
5. В чому полягає робота дослідника по впровадженню результатів експерименту?

Створити рекомендації (письмово) щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 1;2; 18-20.

Допоміжні: 2-8.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 2.3. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи.

Питання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте курсову роботу як кваліфікаційну роботу.
2. Визначте загальні вимоги до структури курсової роботи.
3. Представте основні вимоги до оформлення тексту курсової роботи. Обсяг роботи. Оформлення таблиць, ілюстрацій. Цитування та посилання на використані джерела. Оформлення списку використаних джерел.

Прокоментуйте точку зору науковців за посиланням: <http://tovievich.ru/citata-nedeli/7502-pedagogika-mif-vzroslyh-o-samih-sebe-citata-nedeli.html>. Аргументуйте, тезу про те, що педагогіка – нормативна та варіативна наука.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Основні: 27-31.

Допоміжні: 26-30.

Форма звітності – семінарське, практичне заняття.

Тема 2.4. Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці.

Питання для самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте етичну поведінку в науці.
2. Представте основні вимоги до сучасного науковця.
3. Класифікуйте академічний плагіат та його різновиди.

Створіть проект майбутнього користуючись посиланням «Науково-педагогічні професії майбутнього» (<https://newtonew.com/overview/future-professions>).

Індивідуальні завдання

1. Есе-роздум на тему „Як подолати плагіат у наукових роботах?“
2. Підготовка рефератів за тематикою курсу.
3. Підготовка анотацій на наукові джерела науково-педагогічної тематики.
4. Визначити методологічні характеристики відповідно до власної теми курсової роботи.
5. Відповідно до теми курсового дослідження визначити та обґрунтувати перелік методів математичної статистики, що можуть бути використані для здійснення експериментальної частини дослідження.
6. Розробка анкети згідно теми курсової роботи.
7. Підготувати інформацію з історії експериментальних досліджень (форма - доповіді, реферати, відео- і аудіопрезентації).
8. Підготувати інформацію про творчі пошуки у галузі сучасних наукових досліджень (у формі доповідей, рефератів, відео- і аудіопрезентацій).
9. Підготувати презентацію «Українська народна педагогіка про родину і сімейне виховання».
10. Проаналізуйте відеоролик за посиланням <http://www.msses.ru/about/news/3436/>. Що корисного для себе Ви винесли з цього виступу?
11. Прочитайте інтерв'ю Ричарда Девідсона <http://golbis.com/pin/richard-devidson-izmenyaya-svoi-neyronnyie-svyazi-myi-mozhem-upravlyat-svoimi-emotsiyami/>. Підготуйте презентацію: «Як керувати своїми емоціями?». До якого типу досліджень належить дослідження Ричарда Девідсона?
12. Створіть проект майбутнього користуючись посиланням «Науково-педагогічні професії майбутнього» (<https://newtonew.com/overview/future-professions>).

V. Контроль якості знань студентів

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні та лабораторні заняття.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

– Система Moodle - це платформа, що дозволяє розміщувати навчальні матеріали, реалізовувати спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролювати знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.

– Google Meet - дистанційні заняття, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми й інші форми навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей "Всесвітньої павутини". Для веб-занять використовуються спеціалізовані освітні

веб-форуми - форма роботи користувачів по певній темі або проблемі за допомогою записів, що залишаються на одному із сайтів із установленою на ньому відповідною програмою.

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

➤ *Методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання).* Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж.

➤ *Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання "одиндо одного").* Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох").

➤ Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, колоквиуми.

➤ *Методи письмового контролю:* тести.

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

а. *Форми і методи підсумкового контролю*

5.2. *Форми і методи підсумкового контролю*

Форми підсумкового контролю: Залік (диференціальний)

У процесі оцінювання підсумкових навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.3. *Критерії оцінювання знань студентів*

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов'язковим повторним проходженням практики

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Основи наукових досліджень»

Всього 150 год., лекції – 24год., семінарські – 24 год., лабораторні – 3 год, самостійна робота – 99 год., форма контролю – залік.

Модулі	Модуль I			Модуль II			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теорет. розділи	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ			ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ			
Теми семінарських занять	Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження 5 б	Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях 5 б	Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці 5 б	Методи науково-педагогічного дослідження. Теоретичні метод. дослідження 5 б	Методи науково-педагогічного дослідження. Емпіричні методи дослідження 5 б	Дослідницька спрямованість курсової роботи з психолого-педагогічних дисциплін. 5 б	Культура особистості дослідника. Етична поведінка в науці. 5 б
Теми лекцій	Тема 1.1. Загальні основи наукових досліджень. Наука як система знань. Загальна характеристика та особливості науково-педагогічного дослідження.	Тема 1.2. Принципи організації наукового дослідження. Дослідницькі підходи в науково-педагогічних дослідженнях.	Тема 1.3. Методологічні характеристики наукового дослідження в педагогіці.	Тема 2.1. Методи науково-педагогічного дослідження.	Тема 2.2. Методи обробки експериментальних даних в науково-педагогічних дослідженнях.	Тема 2.3. Сучасні вимоги до курсової та бакалаврської роботи	Тема 2.4. Етика педагога-дослідника

Самостійна робота	<p>1. Загальні основи наукових досліджень. Підготувати інформацію з історії експериментальних досліджень (форма - доповіді, реферати, відео- і аудіопрезентації).</p> <p>2. Підготувати інформацію про творчі пошуки у галузі сучасних наукових досліджень (у формі доповідей, рефератів, відео- і аудіопрезентацій).</p> <p>3. Представити у вигляді презентації вступ своєї курсової роботи.</p> <p>4. Створіть проект майбутнього користуючись посиланням (https://newtonew.com/overview/future-professions). «Науково-педагогічні професії майбутнього».</p> <p>5. Прочитайте інтерв'ю Ричарда Девідсона http://golbis.com/pin/richard-devidson-izmenyaya-svoim-neyronnyie-svyazi-myi-mozhem-upravlyat-svoimi-emotsiyami/. Підготуйте презентацію: « Як керувати своїми емоціями?». До якого типу досліджень належить дослідження Ричарда Девідсона?</p> <p>10 б</p>	<p>1. Складіть рецензію на статтю за посиланням http://www.tananyeva.com/single-post/2016/05/17/Десять-компетенций-которые-будут-востребованы-в-2020-году</p> <p>2. Підготувати та презентувати виступ за результатами свого курсового дослідження.</p> <p>3. Представити у вигляді презентації схему методів наукового курсового дослідження.</p> <p>4. Прокоментуйте точку зору науковців за посиланням: http://tovievich.ru/citata-nedeli/7502-pedagogika-mif-vzroslyh-o-samih-sebe-citata-nedeli.html. Аргументуйте, тезу про те, що педагогіка – нормативна та варіативна наука.</p> <p>5. Створити рекомендації (письмово) щодо використання конкретних методів математичної статистики в педагогічних дослідженнях.</p> <p>10 б</p>
лабораторні	10 б Обґрунтування актуальності наукових досліджень	15 б Вивчення загальнонаукових методів дослідження. План - проспект курсової роботи.
Види контролю	Модульна контрольна робота №1. 10 б	Модульна контрольна робота №2 10 б.
ЗАЛІК 100 б.		

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу Основна

1. Адаменко Е. Математические методы в психологии и педагогике / Е. Адаменко. – Луганск : Альма-матер, 2008. – 94 с.
2. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособие / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2002. – 216 с.
3. Брызгалова С.И. Введение в научно- педагогическое исследование : учебное пособие . 3-е изд., испр. и доп. / С. И. Брызгалова. – Калининград: Изд - во КГУ , 2003. – 151 с .
4. Валеев Г. Х. Методология и методы психолого-педагогических исследований: учебное пособие / Г. Х. Валеев. – Стерлитамак : Стерлитамак. гос. пед. ин-т, 2002. – 134 с.
5. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В. И. Журавлева. – М., 1988.
6. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2008. – 278 с.
7. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посібник / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. О. Борисейко. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 185 с.
8. Егидес А. П. Лабиринты мышления, или Учеными не рождаются / А. П. Егидес, Е. М. Егидес. – М. : АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2004. – 320 с
9. Загвязинский В. И. Исследовательская деятельность педагога : учеб пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М. : Издат. Центр "Академия", 2006. – 176 с.
10. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования : учеб. пособие / В. И. Загвязинский, Р. Атаханов. – М. : Издат. центр “Академия”, 2001. – 208 с.
11. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. – 3-е вид., перероб і доп. – К.:ВД “Професіонал”, 2005. – 240 с.
12. Кохановский В.П. Философия и методология науки: учеб. пособие для вузов. – М.: АСТ, 1999. – 575с.
13. Краевский В. В. Методология педагогики: новый этап : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Краевский, Е. В. Бережнова. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. — 400 с.
14. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця / Міністерство освіти і науки України. Наук.-метод. центр вищої освіти. – 2. вид, випр. і доп. / Ю. М. Краснобокий, К. М. Левківський. – К.: НМЦВО, 2001. – 71 с.
15. Кузьмина Н.В. и др. Методы системного педагогического исследования. – Л., 1982.
16. Лудченко А. А. и др. Основы научных исследований : учеб. пособие/ А.А.Лудченко, Т.А.Примак; Под ред. А.А.Лудченко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 114 с.
17. Методологія наукової діяльності : навчальний посібник : Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський, О. Є. Антонова, Л. В. Барановська та ін. ; за ред. проф. Д. В. Чернілевського. – Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. – 484 с.
18. Новиков А. М. Методология научного исследования / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М. : Либроком. – 280 с.
19. Онопрієнко В.І. Історія української науки ХІХ-ХХ століть. – К.: Либідь, 1998. – 304 с.
20. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
21. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: Знання, 2005. – 309 с.

22. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: підручник для науковця. – К., 2006. – 302 с.
23. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій: посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.
24. Хміль Н. А. Українські Інтернет-ресурси: освіта та педагогічна наука / Н. А. Хміль. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2008. – 42 с.
25. Черепанов В.С. Экспертные оценки в педагогических исследованиях. М., 1989.
26. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Допоміжна

1. Архангельский С.И. О моделировании и методике обработки данных педагогического эксперимента. – М., 1974.
2. Битинас Б.П. Многомерный анализ в педагогике и педагогической психологии. – Вильнюс, 1971.
3. Булах І.Є. Комп'ютерна діагностика навчальної успішності. – К., 1995.
4. Воловик П.М. Теорія імовірності і математична статистика в педагогіці. – К., 1969.
5. Воробьев Г.В. Совершенствование процесса и структуры научного исследования по педагогике. – М., 1985.
6. Гершунский Б.С. Педагогическая прогностика. Методология, Теория. Практика. – К., 1986.
7. Гласс Д., Стенли Д. Статистические методы в педагогике и психологии. – М., 1976.
8. Глинский Б.А., Баксанский О.Е. Методология науки: когнитивный анализ: Учеб. пособие / РАН. Кафедра философии. – М.: Альтекс, 2001. – 188с.
9. Глинский Б.А., Баксанский О.Е. Методология науки: когнитивный анализ: Учеб. пособие / РАН. Кафедра философии. – М.: Альтекс, 2001. – 188с.
10. Гончаров Н.К. Методология и методы педагогики как науки. – М., 1968.
11. Грабарь М.И., Краснянская К.А. Применение математической статистики в педагогических исследованиях. Непараметрические методы. – М., 1977.
12. Ефременко Н.В., Смирнов М.П. Факторный анализ при изучении личностных качеств подростков//Советская педагогика. – 1982. - № 5.
13. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1982.
14. Загвязинский В.И., Закирова А.Ф. Идея, замысел и гипотеза педагогического исследования // Педагогика. – 1997. - № 2. – С.9-14.
15. Ительсон Л.Б. Математические и кибернетические методы в педагогике. - М., 1968.
16. Иванов В. Контент-аналіз як формалізований метод дослідження документів // Філософська і соціологічна думка. – 1994. - № 3-4. – С.211-224.
17. Інтерпретація і аналіз соціально-педагогічної інформації: Метод. Рекомендації на допомогу вчителям дослідникам. – К., 1994.
18. Кантор И.М. Понятийно-терминологическая система педагогики. – М., 1980.
19. Костюк Г.С. Психологические аспекты опытно-экспериментальных педагогических исследований // Избр. психол. труды. – М., 1988. – С.86-97.
20. Краевский В.В. Методологическая рефлексия// Советская педагогика. – 1988. – № 7.
21. Кушнер Ю.З. Методология и методы педагогических исследований: Учебно-методическое пособие. – Могилёв : МГУ им А.А. Кулешова, 2001. – 112 с.
22. Кыверялг А.А. Вопросы методики педагогических исследований. – Таллинн, 1971. Ч.1, 2.

Інформаційні ресурси

emissia.org/offline/2011/1648.htm. Е.В.Титова „О методологических ошибках в педагогических исследованиях"

<http://psylib.org.ua/books/bahtm01.htm>. Бахтин М. „К методологии гуманитарных наук”

openedu.ministry.ru/method_phys/lections.htm. Лекції з методології наукового дослідження.

nrc.edu.ru/est/r1/index.html. Нарис з методології науки.

»

helpeducation.ru/publication15.htm. Алгоритм науково-педагогічного дослідження
profile-edu.ru/xarakteristika-metodov-pedagogicheskogo-issledovaniya.html. Методи науково-педагогічного дослідження.